

## 12- İmam-ı Azam hazretleri Allah göktedir demiş midir?

Bu dersimizde, Seleflerin İmam-ı Azam Hazretlerine attığı bir iftirayı çürüteceğiz. Selefler diyor ki:

— İmam-ı Azam Hazretleri Allah'ın gökte olduğuna itikat ediyormuş. Zira eserinde şöyle demiş: “Rabbim gökte mi yoksa yerde mi olduğunu bilmiyorum.” diyen kimse kâfir olmuştur. Yine, “Allah Arş'ın üzerindedir. Arş'ın gökte mi yerde mi olduğunu bilmiyorum.” diyenin durumu da böyledir. Demiş.

Seleflere göre, İmam-ı Azam Hazretlerinin bu sözleri, Allah'ın gökte olduğuna inandığına delilmiştir. Bu sözü tahlil etmeden önce İmam-ı Azam'ın başka sözlerini nakledelim:

İmam-ı Azam, “el-Fıkhu'l-Ebsat” isimli eserinde, “Allah nerededir?” sorusuna şöyle cevap verilmesini istiyor:

— Diyor ki İmam-ı Azam hazretleri; Yararılmadan önce mekân yoktu, hâlbuki Allah vardı. Mahlukatın hiçbirini yokken, “nerede” mefhumu mevcut değilken Allah vardı. O her şeyin yaratıcısıdır.

İmam Azam Hazretleri bu sözüyle, Allah'ın mekândan münezzehe olduğunu açıkça ifade etmiyor mu?

Yine “el-Vasiyye” isimli eserinde İmam Azam Hazretleri şöyle diyor:

— Allahu Teala kendisi için bir ihtiyaç ve istikrar (yerleşme ve oturma) olmaksızın Arş'a istiva etmiştir. O, Arş'ı da diğer mahlukatı da korumaktadır. Eğer Arş'a ve bir yerde yerleşip oturmaya muhtaç olsaydı, tıpkı mahlukat gibi âlemi yoktan yaratmaya ve idare etmeye muktedir olamazdı. Bir mekânda oturmaya muhtaç olsaydı, Arş'ı yaratmadan önce Allah neredeydi? Yüce Allah bundan münezzehtir.

İmam-ı Azam Hazretleri bu sözüyle, Allah'ın Arş'ta olmadığını; eğer bir yerde yerleşip oturmaya muhtaç olsaydı âlemi yaratmaya muktedir olamayacağını beyan ediyor. Ve diyor ki: Allah mekânda olmaktan münezzehtir.

Yine “el-Vasiyye” isimli eserinde şöyle diyor:

— Cennet ehlinin Allah'a keyfiyet, teşbih ve cihet olmadan mülaki olmaları haktır.

İmam Azam Hazretleri bu sözüyle, Allah hakkında ciheti açıkça inkâr etmektedir. Ahirette Allah'ı keyfiyet, teşbih ve cihetten münezzehe tutan İmam-ı Azam Hazretleri, nasıl oluyor da Allah'a bu dünyada cihet isnat ediyor? Bu mümkün müdür?

Bu sözleri söyleyen İmam-ı Azam Hazretleri hakkında, nasıl olur da “Allah’ın gökte olduğuna itikad ederdi.” denilebilir? Bundan daha büyük bir iftira var mıdır?

Ey Selefler! İmam-ı Azam Hazretleri yarın ahirette yakanıza yapıştığı zaman hâliniz ne olacak? Siz de hiç mi Allah korkusu yok ki İmam-ı Azam’ın bu kadar açık beyanları varken onun bir sözünü alıp daha sözün manasını bile anlamadan evirip çevirip kendi görüşünüze göre yorumlayarak ona iftira atabiliyorsunuz?

Şimdi, İmam-ı Azam Hazretlerinin başta zikrettiğimiz sözünü izah edelim:

İmam-ı Azam şöyle demişti: “Rabbim gökte mi yoksa yerde mi olduğunu bilmiyorum.” diyen kimse kâfir olmuştur. Aynı şekilde, “Allah Arş’ın üzerindedir. Arş’ın gökte mi yerde mi olduğunu bilmiyorum.” diyenin durumu da böyledir. (el-Fıkhu’l-Ebsat)

Bununla da o büyük imama karşı büyük bir iftira atmışlardır. Kardeşlerim bir müçtehidin sözünü anlamak için mezhebinin büyük âlimlerinin izahına bakılır. Müçtehidin sözünü en iyi onlar anlar ve bu sözünü neyi kastettiğini en iyi onlar bilir. Şimdi size bazı nakiller yapacağız. Bakalım İmam-ı Azam Hazretleri bu sözünü neyi kastetmiş:

Yusuf-u Nebhâni Hazretleri şöyle diyor:

— Bir kimse “Allah’ın yerde mi gökte mi olduğunu bilmiyorum.” derse kâfir olur. Zira bu söz, Allah için bir mekân var da o kişi bunda şüphedeymiş vehmini verir. (Şevâhidü’l-Hak, 218) Yani ne demek istiyor. Allah’ın yerde mi gökte mi olduğunu bilmiyorum yani bu sözde bir şüphe ve vehim var. İkisinden birinde sanki Allah için bir mekân varsa yerde mi yoksa gökte mi? Bunu kasteden kafirdir diyor. Ama her şeyi yanlış anlayan bu selefler bu sözü de yanlış anlamışlar daha doğrusu anlamak istedikleri şekilde tevil etmişlerdir ki bunu hep yapıyorlar zaten.

El-Beyâdî Hazretleri “İşaretü’l-Meram” isimli eserinde şöyle diyor:

Bir kimse “Allah’ın yerde mi gökte mi olduğunu bilmiyorum.” Dese. Bu sözü söyleyenin kâfir olma sebebi, sözü söyleyenin bu söz ile Allah’a cihet ve hudut tayin etmesidir. Zira ciheti ve hududu olan her şey mahluktur. Dolayısıyla bu söz Allah’a kusur atfetmektir. Bu da onu kati bir surette imansızlığa götürür. (el-Kevserî, Makâlât, 368-369) Mesele bu kadar açıktır. Bu sözden İmam-ı Azam’ın Allah göktedir demesini mi anlıyorsunuz? Aynı imamın Bir mekânda oturmaya muhtaç olsaydı, Arş’ı yaratmadan önce Allah neredeydi? Yüce Allah bundan münezzehtir sözünü niye görmezden geliyorsunuz? Bu söz ile imam aslında size bir şey diyor. Ne diyor. Allaha mekan isnad etmek, Allaha kusur atfetmektir. Bu insanı kafir yapar diyor. Ama hiiçç üzerlerine almıyorlar. Nerde onlarda bu sözü anlayacak basiret...

Ebu’l Leys Semerkandî Hazretleri şöyle diyor: Bir kimse “Allah’ın yerde mi gökte mi olduğunu bilmiyorum dese — O kişi bu sözünü, Allah’ın bir mekânı olacağını söylemek istemiş ve bu yüzden kâfir olmuştur. Çünkü Allah varken mekân yoktu. Allah varken ne mekân ne mahluk

ne de başka bir şey vardı. O her şeyin yaratıcısıdır. (Zahid el-Kevserî'nin neşrinden İmam-ı Azam'ın 5 eseri, Şamil yayınları, sf.94)

Molla Aliyyü'l Kâri Hazretleri ise şu açıklamayı yapar:

— İmam İzz b. Abdusselam “Hillu'r-Rumuz” isimli kitabında İmam-ı Azam'ın şu sözünü kaydediyor: Kim “Allah'ın yerde mi gökte mi olduğunu bilmiyorum.” derse kâfir olur. Çünkü bu söz, Allah'ın bir mekânı olduğu düşüncesini akla getirir. Allah'ın mekânı olduğunu düşünen kimse ise Allah'ı mahlukata benzeten kişidir. (Fıkhu'l-Ekber şerhi, Miraç ve Allah'a mekân isnadı)

Yaa Bakın bu kadar alimin içinde sizin anladığınızı anlayan kimse yok. Niye yok çünkü bu selefilerde usûl yok. Usuli'd-Din nedir bilmezler. Müteşabih olan nassları o muhkem ve açık olan naslara uygun bir şekilde anlamak gerekir. Yoksa her sözün zahirine bakarsanız böyle garabetlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır. Allahın arşa istivası elbette müteşabihattandır. Siz bu müteşabihatı Allah arşta oturuyor diye anlarsanız. Karşınıza muhkem açık ve net olan o kadar çok ayet çıkar ki mesela Leyse ke mislihi şey ün ayeti karşınıza çıkar. Ve derki onun gibi ona benzer onun misli hiçbir şey yoktur der. Sizde böyle kalırsınız.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ

Sana bu kitabı indiren O'dur. Bunun âyetlerinden bir kısmı muhkemdir ki, bu âyetler, kitabın anası (aslı) demektir.

وَأُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ

Diğer bir kısmı da müteşabih âyetlerdir.

فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ

Kalblerinde kaypaklık olanlar, sırf fitne çıkarmak için, bir de kendi keyflerine göre te'vil yapmak için onun müteşabih olanlarının peşine düşerler.

وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ

Halbuki onun te'vilini Allah'dan başka kimse bilmez.

وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ

ilimde rüsuhi olanlar da derler ki:, maamafih özü temiz olanlardan başkası düşünemez

كُلُّ مَنْ عِنْدَ رَبِّنَا؟ أَمَّا بِهِ؟

amenna hepsi rabbımızdendir derler

وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أَوْ لَوْ الْأَلْبَابُ

Ve (ondan, selîm) akıl sâhiblerinden başkası ibret almaz.

Bu ayetlerin karşısında titremeniz lazım. Ve müteşabih ayetler hakkında konuşurken Allah'ı tenzih edin tesbih edin ve 250 gram beyninizle bunları teville kalkışmayın ve işi Allah'ın ilmine havale edin.

Bakın Allame Muhaddis Ebu'l-Mehasin el-Kavukci Hazretleri "El-itimad fi'l-İtikad" isimli eserinde şöyle diyor:

— Allah yönlerden ve cisim olmaktan münezzehtir. Onun hakkında, "Sağı, solu, arkası, önü vardır.", "Arş'ın üstünde, altında, sağında, solunda bulunmamaktadır.", "Âlemin içinde veya dışındadır." demek de caiz değildir. "O'nun yerini O'ndan başkası bilmez." de denilemez. Ve her kim, "Bilmiyorum Allah gökte midir yerde midir?" derse küfre düşer. Çünkü bu iki yerden birini Allah'a mekân olarak nispet etmiş olur.

Hakim es-Semerkindî Hazretleri, İmam-ı Azam'ın akidesini açıkladığı eserinde ne diyor: Diyor ki — Müminin Allah'a mekân, gelmek, gitmek ve mahlukatın sıfatlarından herhangi bir sıfatı isnat etmemesi lazımdır. Kul Allah'ın bir mekânda bulunmadığını, mekâna ihtiyacı olmadığını ve Arş'ın O'nun kudretiyle ayakta durduğunu bilmeli; gidip gelme gibi sıfatları Allah'a izafe etmemelidir. (er-Reddû alâ eshabî'l-hevâ el-müsemma kitabu's-sevadi'l-a'zam alâ mezhebi'l-İmami'l-A'zam)

Daha bunlar gibi onlarca âlimin, İmam-ı Azam Hazretlerinin bu sözü hakkındaki izahını nakledebiliriz. Bütün bu sözlerin ortak noktası şudur:

İmam-ı Azam Hazretleri Allah'a mekân atfetmiyor. Atfedeni de küfre nispet ediyor. İmam-ı Azam Hazretleri selef uleması gibi, bir yandan müteşabih ayetlerin manasını izah etmiyor ve Allah'ın ilmine havale ediyor; diğer yandan da Allah'ı O'na yakışmayacak sıfatlardan tenzih ediyor. Ama Selefîler bütün bu izahlara gözlerini kapatıp, İmam-ı Azam Hazretlerinin sözünde olmayan bir manayı ona isnat ediyorlar.

Selefîlerin başka bir iftirası da şudur: Diyorlar ki: Bir kadın İmam-ı Azam'a gelmiş ve şöyle demiş:

— Dinini terk ettiğin hâlde insanlara çeşitli meseleler öğretmeye kalkışan sen misin? Kendisine ibadet edilen ilahın nerededir?

İmam-ı Azam susup, yedi gün sonra "Şüphesiz Allah yerde değil semadadır." demiş.

Bu hadise hakkında Ehl-i sünnet âlimlerinin, “Bu rivayet yalandır.” dediğini nakletsek bize inanmazlar. O hâlde biz de onların en çok güvendiği ve yere göğe sığdıramadıkları Elbâni’nin sözünü nakledelim. Elbâni bu rivayet hakkında şöyle diyor:

— Bu nasıl sahih olabilir ki? Bunu rivayet eden, uydurmakla itham edilmiş olan Nuh el-Cami’dir. Hatta bazıları, “O doğrudan başka her şeyi toplamıştır.” demiştir. (Zehebî, Muhtasar el-Uluvv li’l-Aliyyi’l-Azim)

Gördüğünüz gibi, bu rivayeti onların hadisçileri reddediyor. Daha fazla söz söylemeye gerek var mı?

Kardeşlerim. Bu dersten kıssadan hissemiz şu olsun: Seleflerin âlimlere atfettikleri sözlere hemen inanmayın. Bunların atıflarının çoğu yalandır. Bunların hadis diye gösterdiklerinin de çoğu hadis değildir. Ehl-i sünnet’in itirazından korktukları için kendi inançlarını Ehl-i sünnet âlimlerine nispet etmişler, onlara iftira atmışlar hatta hadis dahi uydurmuşlar. İmam-ı Azam Hazretlerine attıkları iftirayı gördünüz, artık diğerlerini siz kıyas edin!